

Liite 1. Kotouttamisen parissa toimivien esittämiä kotouttamisen kehittämistarpeita

Liitteeseen on koottu kotouttamisohjelmaa varten haastateltujen kunnan ja järjestöjen työntekijöiden sekä muiden viranomaisten esittämiä kotouttamistoiminnan kehittämistarpeita, jotka on koottu liitteen lopussa olevaan taulukkoon. Taulukossa on kolmella taustavärillä erotettu kehittämistarpeet, joita voidaan täyttää kotouttamisohjelman luvussa 7 esitetyillä kehittämistoimilla.

1.1 Kotoutumisen Kirkkonummi

Kotoutumisen palveluiden esiin tuomia kehittämistarpeita

Kunta saa valtiolta korvauksia maahanmuuttajista aiheutuviin kuluihin. Myös tulkkauslujen korvaaminen riippuu maahanmuuttajan statuksesta, joka ei ole kaikkien kunnan työntekijöiden tiedossa.

Maahanmuuttokoordinaattori, jonka tehtäviin kuuluisi huolehtia myös muista maahanmuuttajista kuin kotoutumisen palveluiden asiakkaita, kykenisi paremmin huolehtimaan siitä, että kunta saa valtiolta ne korvaukset, jotka kunnalle kuuluvat ja kartoittaa myös mahdollisuuksia hakea apurahoja erilaisiin hankkeisiin.

Kotouttamiseen liittyvää viestintää pitäisi kehittää. Erityisesti luku- ja kirjoitustaidottomien tavoittaminen on haasteellista. Tarvittaisiin sekä visuaalista viestintää että kulttuurista eroja selittävää vertaisviestintää. Kokemusasiantuntijoiden kouluttaminen ja tukeminen auttaisi ylittämään niitä esteitä, joita esimerkiksi eri maiden viranomaistoiminnan erot ja niiden aiheuttama epäluulo synnyttää.

Alkuvaiheen opetusta voitaisiin lisätä joko tekemällä yhteistyötä Espoon seudun koulutusyhtymä Omnian maahanmuuttajien osaamiskeskuksen kanssa tai lisäämällä kunnan omaan opetusta. Tällä hetkellä kielenopetusta tarjoavat tahot ovat kaukana Kirkkonummelta, mikä vaikeuttaa etenkin pienten lasten vanhempien osallistumista opetukseen. Lisäksi kunta joutuu maksamaan paitsi koulutuksesta myös matkakuluista. Kielikurssien järjestäminen kunnan omana toimintana ei merkittävästi lisäisi kunnan kuluja.

Ihmiskaupan uhrien tunnistamiseen ja auttamiseen tarvittaisiin lisäkoulutusta, mahdollisesti myös kolmannen sektorin työntekijöille ja vapaaehtoisille.

Tulkkien käyttöä ja siihen liittyvää henkilöstön kouluttamista tulisi tehostaa myös kunnan peruspalveluissa.

Järjestöjen esiin tuomia kehittämistarpeita

Järjestöt kaipaavat kiinteämpää yhteistyötä kunnan kanssa. Monissa muissa kunnissa jo toimivat maahanmuuttajaneuvosto ja maahanmuuttokoordinaattori helpottaisivat yhteistyötä ja nopeuttaisivat tiedonkulkua myös Kirkkonummella. Lisäksi koordinaattori helpottaisi myös yhteistyön järjestämistä muiden Uudenmaan kuntien kanssa.

Järjestöt toivovat, että kunta osallistuisi vapaaehtoisten kouluttamiseen erityisesti työnjakoa selkeyttämällä: vapaaehtoisilta pyydetään paljon apua asioissa, jotka kuuluvat kunnan sosiaalityöntekijöiden ja sosiaaliohjaajien tehtäviin. Osin tähän vaikuttaa se, että etenkin vähän aikaa maassa olleet saattavat arastella kaikkia viranomaisia ja kuvitella, että kotoutumisen palveluiden pääasiallinen tehtävä on kontrolloida heitä.

Vapaaehtoisten työtä helpottaisi se, että kunnan toimijoiden työnjako olisi tiedossa, jotta vapaaehtoiset tietäisivät kenen puoleen heidän tulisi kääntyä eri tilanteissa.

Vapaaehtoiset kaipaavat maahanmuuttajille tukea seksuaalisuuteen, seksuaaliterveyteen ja lainsäädäntöön liittyvien kysymysten käsittelyyn. Myös sosiaaliseen mediaan ja tietoturvallisuuteen liittyvää lainsäädäntöä ja ohjeistusta pitäisi käydä läpi maahanmuuttajien kanssa.

Maahanmuuttajien kanssa työskentelevät järjestöt ja vapaaehtoiset toivoisivat, että kunta tuottaisi visuaalisesti selkeän ohjekansion, josta myös kielitaidoton henkilö kykenisi löytämään vastauksia tai apua tarjoavia tahoja erilaisiin ongelmiin. Tällainen uuden kuntalaisen kansio auttaisi myös kolmannen sektorin vapaaehtoisia kotouttamistyössä.

Uusien vapaaehtoisten löytäminen on muuttunut vaikeammaksi. Kunnan tiedotuskanavien ja kolmannen sektorin kontaktien avulla tilanne voisi helpottua. Kunta voisi auttaa myös tiedottamisessa maahanmuuttajille.

Poliisin ja sovittelutoimiston esiin tuomia kehittämistarpeita

Länsi-Uudenmaan poliisin ennaltaehkäisevän toiminnan yksikkö haluaa käynnistää yhteistyön Kirkkonummen kunnan ja Kirkkonummella toimivien järjestöjen kanssa etenkin nuorten ongelmien helpottamiseksi ja rikosten ja rikkomusten ehkäisemiseksi nuoria auttamalla. Tämä toiminta koskisi luonnollisesti myös maahanmuuttajanuoria.

Toimivan yhteistyökanavan luominen helpottaisi erilaisten informaatiotilaisuuksien järjestämistä akuuteissa tilanteissa, esimerkiksi eri väestöryhmien välisten jännitteiden syntyessä kouluissa tai asuinalueilla. Yhteistyöverkosto helpottaisi myös muiden kuin nuorten maahanmuuttajien asioiden selvittämistä.

Kaksisuuntaisen informaation lisääminen helpottaisi poliisin työtä. Kiinteämpi yhteistyö kunnan ja kunnassa toimivien vapaaehtoisten kanssa helpottaisi sekä poliisin roolista ja toiminnasta kertomista maahanmuuttajille, että maahanmuuttajien elämäntilanteesta ja mahdollisista ongelmista kertomista poliisille. Maahanmuuttokoordinaattorin olemassaolo helpottaisi yhteydenpitoa.

Sovittelutoimisto ja THL kouluttavat sovittelijoita kulttuurien kohtaamiseen. Tekemällä koulutusyhteistyötä sovittelutoimiston kanssa, kunnan työntekijät ja kolmannen sektorin vapaaehtoiset voisivat saada hyödyllistä koulutusta itselleen ja toisaalta myös tarjota sovittelutoimistolle tietoa paikallisista kohtaamisen ongelmista.

1.2 Oppimisen Kirkkonummi

Kotimaisten kielten opiskeluun liittyviä kehittämistarpeita

Kurssien keskittäminen haittaa kirkkonummelaisia maahanmuuttajia, sillä TE-toimiston hyväksymät oppilaitokset ovat pääsääntöisesti Helsingissä, Espoossa ja Vantaalla. Pitkä matka muodostuu opiskelun esteeksi monelle opiskelijalle. Tilannetta helpottaisi, jos joko Kirkkonummen oman kielenopetuksen resursseja lisättäisiin tai saataisiin muiden palveluntarjoajien kursseja lähemmäksi. Kirkkonummella on tarve jatkokursseille ja erilaisille ryhmille suunnatuille kursseille.

Lisäksi tarvittaisiin mahdollisuus ylläpitää opittua kielitaitoa ja harjoitella kielen käyttämistä, sillä muuten kieli unohtuu nopeasti. Työnantajat ja toisen asteen oppilaitokset ovat huomanneet, että kielitutkinnoista huolimatta maahanmuuttajat eivät osaa kieltä käytännössä, jos käydyistä kursseista on liian pitkä aika.

Kansalaisopiston esiin tuomat kehittämistarpeet

Tiedonkulkua kunnan eri yksiköiden välillä pitäisi edistää, jotta asiakkaat löytäisivät mahdollisimman nopeasti heidän elämäntilanteeseensa ja osaamistasoonsa sopiville kursseille.

Erialaisten harrastusten kautta integroituminen tehostaa kielen oppimista. Harrastamiskulttuuri on kuitenkin joillekin kulttuureille vieras: sodan keskellä kasvaneet eivät välttämättä ymmärrä, mitä harrastaminen tarkoittaa. Harrastamisen lisääminen edellyttääkin aktiivista tiedottamista potentiaalisille asiakkaille.

Eriyistä huomiota tulisi kiinnittää perheenyhdistämisen kautta maahan tulleisiin naisiin, joiden osallistumien kielikursseille on joko lasten tai miesvaltaisen kulttuurin takia vaikeaa. Jotkut maahanmuuttajaäidit saattavat olla kotona vuosia erityksissä muusta yhteiskunnasta.

Opetushenkilöstön tuntemuksen lisääminen eri kulttuureista on tärkeää. Koulutusta voisi järjestää etenkin niiden maiden kulttuureista, joista Kirkkonummella on eniten maahanmuuttajia.

Valtio tukee myös muuta kielen opiskelua kuin varsinaisia kielikursseja. Kieltä opitaan ja sosiaalisia suhteita solmitaan myös esimerkiksi kädentaiteiden ja liikunnan kursseilla. Valtion tuen saamiseksi koulutus on mainittava kotoutumissuunnitelmassa. Erityisesti kotiäitien kielikoulutusta pitäisi tukea yhteistyössä varhaiskasvatuksen kanssa.

Perusopetuksen ja lukion rehtoreiden ja opettajien esiin tuomia kehittämistarpeita

Osa huoltajista ei syystä tai toisesta ilmoita lapsiaan mukaan oman äidinkielen opetukseen ennen kuin ryhmät on jo muodostettu tai opetus on saattanut jo alkaa. Tiedottamisen kehittäminen ja eri toimijoiden yhteistyön lisääminen voisi tuoda helpotusta tilanteeseen.

Valmistavan luokan opetuksen resurssien pitäisi vastata kysyntää paremmin. Tällä hetkellä oppilaita on valmistavilla luokilla enemmän huomattavasti suosituksia enemmän. Oppilaiden määrä tosin vaihtelee vuosittain, joten ennakointi on vaikeaa. Resurssien käytön tehostamiseksi ja eri-ikäisten lasten valmiuksien huomioimiseksi oppilaat tulisi jakaa tyhmiin iän perusteella, vaikka se pidentääkin joidenkin oppilaiden koulukuljetuksia.

Ongelmallisin vaihe koulunkäynnissä on siirtyminen valmistavalta luokalta yleisopetukseen. Nivelvaiheen opettajien resurssien lisääminen sekä parantaisi maahanmuuttajalasten oppimistuloksia, että vapauttaisi opettajat tukemaan muiden lasten oppimista. Tähän asti lisäopetusta on tuettu hankerahoin, mutta kouluissa toivotaan, että rahoitus olisi varmemmalla pohjalla.

Siirtymän tueksi voisi joko palkata eri kieliä puhuvia avustajia tai lisätä oman kielen opettajien resursseja, jotta he voisivat tukea oppilaita myös muilla tunneilla.

Kanssakäymistä oppilaiden vanhempien kanssa tulisi lisätä: suomalainen kouluarki saattaa poiketa monella tavalla maahanmuuttajien lähtömaan kouluarjesta. Sen tutuksi ja ymmärrettäväksi tekemistä ja siitä tiedottamista täytyy kehittää.

Monen koululaisen on vaikeaa ymmärtää suomalaisen koulun kurijärjestelmää, jos he tulevat maista, jossa fyysinen rankaiseminen on sallittua sekä kouluissa että kotona. Suomalaisen lainsäädännön selvittäminen perheille yhdessä sosiaalityöntekijöiden ja sosiaalihoitajien kanssa voisi helpottaa tilannetta.

Wilma on monelle vanhemmalle vieras ja vaikea tapa kommunikoida. Sen käyttöä tulisi opettaa vanhemmille. Tarvittaisiin vain maahanmuuttajavanhemmille suunnattuja vanhempainiltoja, joissa olisivat myös tulkit paikalla.

Kouluissa toivotaan, että kunta voisi teettää erikielisiä esitteitä Kirkkonummen koulujärjestelmästä ja koulun toiminnasta ainakin suurimpien kieliryhmien perheille annettavaksi.

Aina maahanmuuttajaperheiden kanssa kommunikointi ei ole helppoa, vaikka välineet olisivatkin hallussa. Opettajat kaipaavat koulutusta kulttuureista ja kulttuurien kohtaamisesta sekä opetustyön että perheiden kohtaamisen tueksi.

Koulutusta tarvittaisiin rasmin ehkäisemiseksi ja tunnistamiseksi, samoin koulutusta, joka avaa erilaisia näköaloja kulttuuriseen moninaisuuteen ja sen ilmentymiseen yhteiskunnassa, myös nuorten keskuudessa ja heidän asenteissaan. Tällaista koulutusta on tarjolla mm. Helsingissä, jossa on kehitetty Sinun silmin, minun silmin –koulutusohjelma, jonka päämääränä on lisätä ymmärtämystä ja vähentää vastakkainasettelua nuorten keskuudessa.

Opettajien vastauksissa toivotaan koko koululle koulutusta myös pakolaislasten kohtaamisesta, jotta opettajat voisivat paremmin ymmärtää lasten taustoja ja rajuja henkisiä kärsimyksiä ja havaita, miten nämä tosiasiat näkyvät kouluarjessa. Kyseiset oppilaat vaistoavat opettajien eleet ja ilmeetkin ja voivat kokea olevansa taakaksi ja aiheuttavansa lisätyötä.

Myös kielitietoisien pedagogiikkaan ja suomea puhumattoman oppilaan arviointiin kaivataan koulutusta ja tukea. Oppimisvaikeuksien erottaminen kielellisistä vaikeuksista on myös usein haastavaa. Tukiopetuksen ja laaja-alaisen erityisopetuksen kynnyistä tulisi madaltaa maahanmuuttajaoppilaiden kohdalla.

Sosiaalipalveluiden ja koulun välistä yhteistyötä työnjakoa pitäisi kehittää, sillä koulun kautta järjestyy perusterveydenhoito, harrastuksiin ohjaaminen sekä monia muita asioita. Arjen ongelmat havaitaan usein koulussa helpommin, ja tiiviimpi yhteistyö sosiaalipalveluiden kanssa nopeuttaisi avun saamista.

Opettajat toivovat myös, että kotoutumisen palveluissa puhuttaisiin perheiden kanssa lasten käyttämisestä apuna aikuisten asioiden hoidossa ja rohkaistaisiin vanhempia turvautumaan mieluummin kotoutumisen palveluiden kuin lasten apuun: Oppilaiden puheista on usein kuultanut, että kokevat sosiaalityöntekijät usein "vahtijoina", etenkin, jos perheiden lähtömaissa viranomaisia on tarvinnut pelätä. Kun lapsi oppii suomen kieltä vanhempiaan nopeammin, vanhemmat pyytävät lapsiaan kotiin välillä kesken koulupäivän auttamaan vanhempia selviämään kielitaitoa vaativissa asioissa.

Opettajat tarvitsevat työnsä tueksi tietoa kunnan muista kotouttamiseen liittyvistä palveluista. Opetusportaaliin olisi hyvä koota tietoa palveluista, erilaisia ohjeita ja materiaalipankki kulttuurien kohtaamisesta.

Vapaaehtoisjärjestöt toivoisivat kunnan apua viestintäkanavan luomisessa: heidän avustamansa maahanmuuttajaopiskelijat eivät uskalla aina kertoa koulutukseen liittyvistä vaikeuksista oppilaitoksissa eivätkä vapaaehtoiset tiedä, kehen voisivat ottaa yhteyttä usein esiintyvien ongelmien korjaamiseksi.

Varhaiskasvatuksen kehittämistoiveita kotouttamistyöhön

Tiedon lisääminen muista kotouttamisen palveluista ja kotouttamistoiminnan koordinointi helpottaisi varhaiskasvatuksen henkilöstön työtä.

Myös kulttuurisensitiivisen tiedon lisääminen ja tiedon saanti etenkin niiden maiden kulttuureista, joista Kirkkonummelle tulee eniten lapsia, helpottaisi ymmärtämään perheitä, joiden lähtömaissa suhde varhaiskasvatukseen on kovin erilainen kuin Suomessa. Varhaiskasvatuksessa pitäisi myös tiedostaa sen rooli ja merkitys maahanmuuttajaäitien ainoana linkkinä suomalaiseen yhteiskuntaan.

1.3 Hyvinvoiva Kirkkonummi

Yleisiä terveyspalveluiden kotouttamiseen liittyviä kehittämistarpeita

Henkilöstön kouluttaminen kulttuurien kohtaamiseen on tärkeää etenkin niiden kulttuurien kohdalta, joiden piiristä Kirkkonummelle on tullut uusia asukkaita. Terveystieteiden liittyen olisi hyvä tuntee myös maahanmuuttajien terveyteen ja terveydenhoitoon liittyviä uskomuksia.

Tulkkien käyttöä pitäisi tehostaa.

Kiintiöpakolaisten saapuessa tietopaketti lähtömaiden kulttuurista, uskonnosta ja poliittisesta tilanteesta sekä tulijoiden olosuhteista ennen Suomeen tuloa olisi hyödyllinen

Monikielisen informaation jakaminen suomalaisesta terveydenhoitojärjestelmästä nopeuttaisi ihmisten hakeutumista palveluiden piiriin.

Maahantulotarkastuksia tekevien hoitajien eittämiä kehittämistarpeita

Terveystieteiden varattavaa aikaa olisi tarpeen lisätä. Olisi myös hyödyllistä päästä käymään maahanmuuttajien kanssa kaupassa tutustumassa suomalaisiin elintarvikkeisiin. Näitä tutustumiskäyntejä voisi järjestää esimerkiksi vapaaehtoisten avulla siten, että kunta kokoaisi maahanmuuttajaryhmän ja järjestäisi tulkin mukaan.

Neuvoloiden, kouluterveydenhuollon ja lastensuojelun esittämiä kehittämistarpeita

Lisäkoulutus kulttuureista ja kulttuurien kohtaamisesta sekä kulttuurisensitiivisten aiheiden, kuten ympärileikkauksen, seksuaalisuuden sekä niihin liittyvän lainsäädännön puheeksi ottamisesta ja käsittelemisestä maahanmuuttajien kanssa olisi hyödyllistä.

Kotouttamistoiminnan koordinointi, maahanmuuttajiin ja kotouttamiseen liittyvän yhteistyön lisääminen kunnan eri toimijoiden kesken tehostaisi toimintaa ja helpottaisi terveydenhuollon työtä.

Neuvolat ja kouluterveydenhuolto olisivat myös tehokkaita kanavia jakaa tietoa erilaisista kunnan ja kolmannen sektorin maahanmuuttajille suuntaamista palveluista, jos tietoa olisi saatavilla kootusti ja jos olisi taho, joka huolehtisi tiedon kulkemisesta eri toimijoiden välillä.

Myös tulkkipalveluiden kilpailuttamista pitäisi selvittää.

Perusterveydenhoidon työ helpottuisi, jos neuvolat ja kouluterveydenhuolto voisivat varmistaa, että myös perheen vanhemmat ovat saaneet ne terveystyökalut, jotka heille kuuluvat. Tieto esimerkiksi maahantulotarkastuksista tai suomalaisen terveydenhoitojärjestelmän muusta toiminnasta ei aina tavoita kaikkia maahanmuuttajia.

Lastensuojelu toivoo tiiviimpää yhteistyötä ja toisaalta työnjaon selkeyttämistä kunnan eri toimijoiden välillä. Myös mahdollisuutta järjestää lastensuojeluun liittyvää kulttuurien kohtaamisen koulutusta yhteistyössä muiden kuntien kanssa voisi selvittää.

Yhteistyön koordinointi kolmannen sektorin kanssa parantaisi maahanmuuttajalasten asemaa helpottamalla ystäväperheiden hankkimista niille lapsiperheille, jotka sellaista kipeimmin tarvitsisivat.

Ikäihmisten palveluiden kotouttamistoiminnan kehittämistarpeita

Monikielinen tiedottaminen vanhuspalveluista ja vapaaehtoistoiminnasta ja sen hoitaminen yhteistyössä kunnan toimijoiden ja järjestöjen kanssa parantaisi ikääntyneiden maahanmuuttajien asemaa. Tiedottamistarpeen ennakoinnissa kannattaisi käyttää ikään sidottuja kielitilastoja kuntalaisista.

Kirkkonummella on lukuisia senioriyhdistyksiä. Maahanmuuttajakoordinaattori voisi tukea myös näiden järjestöjen maahanmuuttajille suunnattua tiedottamista ja ystävätoiminnan järjestämistä ikäihmisten kesken.

Mielenterveys- ja päihdepalveluiden kehittämistoiveita kotouttamistyöhön

Palvelujärjestelmästä tulee olla selkokielistä tietoa eri kielillä. Tietoa tulisi jakaa myös maahanmuuttajille suunnatuista palveluista pääkaupunkiseudulla.

Myös kunnan työntekijät kaipaavat enemmän kotouttamiseen ja maahanmuuttajien palveluihin liittyvää informaatiota: kunnan intrassa voisi olla työntekijöille tietoa kotoutumisen palveluista ja maahanmuuttajille suunnatuista palveluista, joihin ohjata käynneillä.

Pakolaisten taustoista ja mahdollisista traumatisoivista olosuhteista kotimaassa ja pakolaisaikana tulisi saada tietoa.

1.4 Kulttuurin ja vapaa-ajan Kirkkonummi

Kirjaston esittämiä kehittämistarpeita

Oman kulttuurin esiin tuominen on tärkeää. Kirjaston pyrkimyksenä on rohkaista maahanmuuttajia paitsi osallistumaan tilaisuuksiin, myös järjestämään niitä itse. Osallisuuden tunne on tärkeä itsetunnon osatekijä. Eri kulttuurien esiin tuominen kirjastossa myös tukee kaksisuuntaista kotoutumista ja vähentää ennakkoluuloja.

Kirjasto pystyy järjestämään maahanmuuttajien toiminnalle tiloja ja tilaisuuksia, mutta aina tieto näistä mahdollisuuksista ja järjestetyistä tilaisuuksista ei tavoita ihmisiä. Verkostotyön lisääminen ja monikielisen viestinnän lisääminen tukisi tavoitetta.

Kulttuuriopetuksen kehittämistoiveita

Kaikki kolme oppilaitosta kaipaavat tehokkaampaa, monikielistä tiedottamista, jotta maahanmuuttajat löytäisivät palveluiden luokse. Etenkin lasten harrastaminen on usein vanhempien kielitaidon varassa: jos tieto opistoihin pyrkimisestä ei tavoita vanhempia, lasten mahdollisuudet harrastaa ovat vähäiset. Myös koko harrastamisen käsite saattaa olla vieras.

Hyvä ja säännöllinen tiedonkulku kunnan eri yksiköiden välissä ja tiedottamiseen liittyvä yhteistyö parantaisi tilannetta. Myös opetushenkilökunnan kouluttaminen Kirkkonummen maahanmuuttajien kulttuureista olisi tervetullutta.

Kulttuuriin liittyviä kotouttamisen kehittämistarpeita

Kulttuuritoiminnan resursseista huolehtiminen lisäisi myös maahanmuuttajien mahdollisuuksia osallistua kulttuurin tuottamiseen.

Monikielisen tiedottamisen lisääminen ja kulttuuriyhteistyön koordinoiminen kunnan ja kolmannen sektorin välillä lisäisi mahdollisuuksia käyttää hyväksi jo olemassa olevia kotouttamisen ja syrjäytymisen ehkäisemisen mahdollisuuksia. Kotouttamistoiminnan koordinoiminen helpottaisi maahanmuuttajien osallistumista kulttuuriyhdistysten toimintaan.

Liikuntaan liittyviä kotouttamisen kehittämistarpeita

Kantasuomalaiset tutustuvat toisiinsa erilaisissa liikunnallisissa palveluissa, kuten ohjatuissa harrastuksissa ja liikuntapaikoilla. Sama mahdollisuus olisi tarjolla myös maahanmuuttajille, mutta tiedon saanti harrastusmahdollisuuksista on heikkoa ja kynnys osallistua toimintaan on korkea.

Monikielisen kunnan ja järjestöjen liikuntatoimintaa koskevan tiedottamisen kehittäminen yhdessä kotoutumisen palveluiden kanssa parantaisi maahanmuuttajien mahdollisuuksia käyttää jo olemassa olevia liikuntapalveluita ja osallistua erilaisiin liikuntatapahtumiin.

Nuorisotoimen kehittämissuhteita

Nuorisotyö ei ole käsitteenä tuttu edes kaikille Euroopan maista tulleille maahanmuuttajille. Yhteistyön lisääminen kotoutumisen palveluiden ja nuorisotoimen välillä voisi madaltaa maahanmuuttajaperheiden kynnystä käyttää nuorisotoimen palveluita. Jos kotoutumisen palveluiden kautta varattaisiin perheille kohdennettuja tutustumistapaamisia asuinalueen nuorisotiloihin, koko nuorisotyön käsite olisi helpompi avata maahanmuuttajille.

Lisäksi rasminvastaista toimintaa ja eri kulttuureja käsittelevä koulutus hyödyttäisi nuorisotoimen ja liikuntapalveluiden työntekijöitä.

Järjestöjen toiveita kotouttamistoiminnan kehittämiseksi

Vapaaehtoiset tarvitsevat koulutusta ja myös työnohjausta, sillä he joutuvat käsittelemään usein hyvin raskaita asioita maahanmuuttajaystäviensä kautta. Vapaaehtoiset jaksaisivat tehdä tärkeää työtään pidempään, jos kunta voisi olla mukana kouluttamassa ja tukemassa heitä.

Koulutukseen pitäisi kuulua myös tiedon jakamista vapaaehtoisille siitä, mitä kunnan eri toimijat tekevät, mikä on kunnan ja vapaaehtoisten työnjako ja mihin maahanmuuttajan voi ohjata hakemaan apua eri tilanteissa.

Kunnan kanssa toivottaisiin yhteistyötä koulutuksen järjestämisestä maahanmuuttajille erityisesti seksuaalilainsäädännöstä ja somessa toimimisesta.

Myös tiedottamista sekä kunnan että järjestöjen toiminnasta tulisi kehittää yhteistyössä kunnan ja järjestöjen kanssa.

Vapaaehtoiset ja kunnan kotoutumisen palvelut ja muut toimijat voisivat myös yhdessä pohtia sitä, miten saataisiin lisättyä maahanmuuttajien viranomaisia kohtaan tuntemaa luottamusta. Etenkin pakolaisiksi lähteneillä on usein hyvin epäluuloinen tai pelokas asenne viranomaisia kohtaan. Tämä lisää vapaaehtoisiiin suuntautuvaa painetta, kun vapaaehtoisia pyydetään auttamaan asioissa, jotka kuuluisivat viranomaisten hoidettavaksi.

1.5 Työn ja yrittäjyyden Kirkkonummi

Eri kaupungeissa (mm. Helsinki, Hämeenlinna, Turku) on kehitetty taloudellisia indikaattoreita kotouttamistyön vaikuttavuuden mittaamiseksi. Tällaisia voivat olla esimerkiksi vieraskielisten työttömyys, osallistuminen toisen asteen koulutukseen sekä veronalaiset ansio- ja pääomatulot verrattuna kantaväestöön. Tällaisten mittareiden kehittäminen myös Kirkkonummelle toisi tietoa kotouttamisen hyödystä ja toiminnan tehokkuudesta.

Kunnan kaikkien toimialojen tulisi selvittää mahdollisuuksia luoda työkokeilu- työharjoittelupaikkoja maahanmuuttajille.

Kunnan, yritysten ja yhteisöjen välisen yhteistyön tiivistäminen työkokeilu-, palkkatuki- ja oppisopimuspaikkojen lisäämiseksi. Erilaisten kokemusasiantuntijoiden kouluttaminen helpottaa kunnan työntekijöiden töitä ja parantaa maahanmuuttajien saamia palveluita. Kokemusasiantuntijoiden merkitys tiedon välittäjinä on suuri erityisesti koronaepidemian kaltaisissa tilanteissa, joissa on tarve viestiä asukkaiden omalla kielellä ja joissa on tärkeää, että kuntalaiset luottavat viranomaisiin.

Yhteistyön ja tiedonvaihdon lisääminen kunnan, yritysten ja yhdistysten välillä.

Ohjaamon esittämiä kehittämistarpeita kotouttamistyössä

Ohjaamo toivoisi yhteistyön tiivistämistä ja työnjaon selkiyttämistä kotoutumisen palveluiden kanssa. Erityisesti huomiota pitäisi kiinnittää siirtymiseen palvelusta toiseen, jotta maahanmuuttajat tietäisivät, mitä palveluita Ohjaamosta ja Vauhdittamosta on mahdollista saada.

Maahanmuuttajille pitäisi laatia selkeä palvelupolku, jotta he tietäisivät, mitä apua eri vaiheissa on mahdollista saada ja miltä taholta sitä voi etsiä.

Joskus palvelu voi olla myös liian hyvää: osa maahanmuuttajista on oppinut turvautumaan kotoutumisen palveluiden apuun liikaakin, ja niiden loputtua he huomaavat, etteivät osakaan toimia yhteiskunnassa. Maahanmuuttajien itsenäistymisen tukemista tulisi suunnitella yhdessä Ohjaamon, kotoutumisen palveluiden ja kolmannen sektorin vapaaehtoisten kanssa.

Lisäksi Ohjaamossa toivotaan, että kunnassa olisi henkilö (esimerkiksi maahanmuuttokoordinaattori), jolta voisi tarkistaa, mikä maahanmuuttajan kielikoulutuksen ja oleskeluluvan status on: avun tarve, saaminen ja siitä koituvien kustannusten korvaaminen riippuu statuksesta, mutta maahanmuuttajat eivät aina itse tiedä omaa tilannettaan.

1.6 Taulukko: Kotouttamisen toimijoiden esittämät kehittämistarpeet

Toiminta ja yksiköt	Kehittämistavoite	Toimenpiteet
koordinointi		
koulutus		
tiedottaminen		
Kotouttamisen palvelut		
Kotoutumisen palvelut	Kunnalle kuuluvien korvausten saamisen varmistaminen ja hankerahoituksesta huolehtiminen muidenkin kuin kotoutumisen palveluiden asiakkaiden kohdalta	
	Ihmiskaupan uhrien tunnistaminen ja auttaminen Tulkkien käytön tehostaminen ja korvauksista huolehtiminen	Lisäkoulutusta henkilöstölle ja vapaaehtoisille Lisäkoulutusta henkilöstölle, tulkkipalveluiden mahdollinen kilpailuttaminen
	Viestinnän kehittäminen kielitaidottomille maahanmuuttajille	visuaalinen viestintä ja äänitteiden käyttö, kokemusasiantuntijoiden kouluttaminen, maahanmuuttajien omien yhdistysten perustamisen tukeminen
	Muun viestinnän tehostaminen	Uuden kuntalaisen kansio, monikielisen materiaalin lisääminen kunnan sivuille, avainhenkilöiden kokoaminen tukemaan viestintää eri kieliryhmille, visuaalisesti selkeä palvelupolku maahanmuuttajille
Kolmas sektori	Yhteistyön ja tiedonkulun helpottaminen Työnjaon selkiyttäminen vapaaehtoisten ja kunnan toimijoiden välillä	
	Kunnan tuki tiedottamiseen saatavilla olevasta avusta	tiedottamisen lisääminen

Poliisi	Yhteistyön lisääminen kunnan ja kolmannen sektorin kanssa rikosten ennaltaehkäisemiseksi	
	Toimiva informaatiokanava mahdollistaisi nopean yhteistyön ongelmatilanteissa	Poliisin ja kunnan eri toimijoiden välinen yhteistyö esimerkiksi Ankkuri-toiminnan avulla.

Opetus

Kansalaisopisto ja TE-toimiston tuottamat palvelut

Kieltenopetuksen tavoitettavuuden lisääminen
Harjoittelun ja kielitaidon ylläpidon mahdollisuuksien lisääminen

Oman kunnan alueella tapahtuvan opetuksen lisääminen, TE-toimistoon vaikuttaminen, jotta myös lähempänä toimivien palveluntarjoajien kursseja hyväksyttäisiin TE-toimiston tarjoamaan opetukseen

Kansalaisopiston resurssien lisääminen

Tiedottaminen asiakkaille saatavilla olevasta opetuksesta

Tiedottamisen lisääminen

Harrastekursseille osallistumisen lisääminen
Kotivanhempien saaminen mukaan kielenopetukseen

Harrastamisen käsitteen selventäminen maahanmuuttajille, harrastekurssien merkitseminen kotouttamisohjelmaan valtion korvausten saamiseksi, tiedottaminen

Tiedottaminen, lastenhoidon järjestäminen

Opetushenkilöstön tiedon lisääminen eri kulttuureista

Kouluttaminen

Kotouttaminen kouluissa

Ilmoittautumisen tehostaminen oman äidinkielen opetukseen

Tiedottamisen lisääminen

Valmistavan luokan opetuksen tehostaminen

Resurssien lisääminen vastaamaan ministeriön suosituksia, ryhmien jakaminen oppilaiden iän mukaan

Nivelvaiheen tuen lisääminen siirryttäessä valmistavalta luokalta normaaliin opetukseen

monikielisten avustajien palkkaaminen, opettajien koulutuksen lisääminen, oman äidinkielen opettajien hyödyntäminen opetuksen tukena

	Suomalaisen koulukulttuurin ja koulukurin selkiyttäminen vanhemmille	Yhteistyön ja kanssakäymisen lisääminen oppilaiden vanhempien kanssa
	Viestinnän tehostaminen kodin ja koulun välillä	Wilman käytön opettaminen vanhemmille, ylimääräisten vanhempainiltojen järjestäminen, yhteistyön lisääminen koulun ja sosiaalipalveluiden välillä, erikielisten esitteiden tekeminen
	Kulttuurien kohtaamisen helpottaminen Kielitietoisien pedagogiikan lisääminen	Koulutusta oppilaiden kulttuureista ja heidän lähtömaittensa tilanteesta, erilaisuuden kohtaamisesta, rasismien ja syrjinnän torjumisesta. Sinun silmin, minun silmin -koulutusohjelman kouluttajia Kirkkonummelle Lisäkoulutusta opettajille
	Lasten tulkkeina käyttämisen vähentäminen	Yhteistyö sosiaalitoimen kanssa
	Opettajille riittävästi tietoa kunnan muista kotoutumisen palveluista	Tiedottamisen lisääminen
Kotouttaminen varhaiskasvatuksessa	Henkilöstölle riittävästi tietoa kunnan muista kotoutumisen palveluista	Tiedottamisen lisääminen
	Kulttuurien kohtaamisen helpottaminen	Koulutusta perheiden kulttuureista ja heidän lähtömaittensa tilanteesta, erilaisuuden kohtaamisesta sekä lasten, isien ja äitien erilaisista rooleista eri kulttuureissa
	Kotivanhempien aseman parantaminen	Henkilöstölle lisäkoulutusta kotiäitien kohtaamiseen, ja heille hyödyllisen tiedon jakamiseen, Lukulumo-ohjelman käyttö edistää myös kotiäitien kielitaitoa
Hyvinvointi		
Terveyspalvelut	Kulttuurien ja niiden terveyteen liittyvien käsitysten ja uskomusten huomioiminen kohtaamisissa Tulkkien käytön tehostaminen	Henkilöstön koulutus, informaatiokansiot etenkin kiintiöpakolaisten lähtömaiden kulttuurista ja poliittisesta tilanteesta Henkilöstön koulutus

	Suomalaisen terveydenhoitojärjestelmän selostaminen maahanmuuttajille	Monikielinen tiedottaminen, yhteistyö kunnan eri toimijoiden ja vapaaehtoisjärjestöjen kanssa
	Terveysneuvonnan lisääminen	Käytettävissä olevan aikaresurssin lisääminen, yhteistyön organisointi vapaaehtoisjärjestöjen kanssa
Lapsiperheiden palvelut	Kulttuurien ja niiden terveyteen liittyvien käsitysten ja uskomusten huomioiminen kohtaamisissa	Henkilöstön koulutus
	Tuki vaikeiden, kulttuurisensitiivisten aiheiden, kuten esimerkiksi ympärileikkaus ja seksuaalisuus, puheeksi ottamiseen,	Henkilöstön koulutus, informaation tarjoaminen, yhteistyö aihepiirien kanssa työskentelevien tahojen kanssa
	Yhteistyön lisääminen ja koordinointi lapsiperheiden kanssa työskentelevien tahojen kesken, tiedonkulun lisääminen	
	Neuvoloiden ja kouluterveydenhuollon käyttäminen myös tiedotuskanavana, jos tietoa olisi kootusti saatavilla	Tiedottamisen lisääminen
	Tiedon jakaminen terveydenhuollon palveluista lasten vanhemmille	Tiedottamisen lisääminen
	Eri kulttuuritaustoista tulevien perheiden kulttuurisensitiivinen kohtaamisen lastensuojelussa	Yhteistyön lisääminen ja työnjaon selkiyttäminen kunnan toimijoiden välillä, kulttuurinen lisäkoulutus
	Vapaaehtoistuen hankkiminen sitä eniten kaipaaville perheille	Yhteistyön koordinointi vapaaehtoisjärjestöjen kanssa
Ikäihmisten palvelut	Tiedon lisääminen ikäihmisten palveluista	Monikielinen tiedottaminen niillä kielillä, jotka ikätilastojen mukaan ovat tarpeen. Yhteistyön lisääminen kolmannen sektorin kanssa.
	Seniorijärjestöjen saaminen mukaan maahanmuuttajien kotouttamiseen.	Järjestöjen ja ikäihmisten palveluiden välinen yhteistyö.
Päihde- ja mielenterveyspalvelut	Tiedon lisääminen kunnan palveluista	Selkokielistä ja monikielistä tietoa kunnan palvelujärjestelmästä

	Työntekijöille tietoa muista kotoutumisen palveluista	Kunnan intraan saatava selkeä palvelukuvaus
	Tiedon lisääminen pakolaisten matkan ja kotimaiden olosuhteista	Koulutuksen ja tietopakettien tarjoaminen henkilöstölle

Vapaa-aika

Kirjasto	Neuvonnan helpottaminen ja tiedon levittäminen	Selkokielistä ja monikielistä informaatiota kunnan sivuille
----------	--	---

Kansalaisopisto, kuvataidekoulu ja musiikkiopisto	Tietoa maahanmuuttajille saatavilla olevasta opetuksesta	monikielistä tiedottamista
	Tiedonkulun ja yhteistyön parantaminen kunnan eri toimijoiden ja vapaaehtoisten välillä	
	kulttuurikoulutusta opettajille	koulutus

Kulttuuritoimi	Tiedon levittäminen tapahtumista ja kulttuurin tekemisen mahdollisuuksista	monikielinen tiedottaminen
	Maahanmuuttajien osallistumisen tukeminen kulttuuritoimen resursseista huolehtiminen	

Nuoriso- ja liikuntatoimi	Maahanmuuttajille lisää tietoa harrastusmahdollisuuksista	
	Kotouttamisen yhteistyön lisääminen kunnan ja liikuntajärjestöjen kanssa ja kunnan eri toimijoiden välillä	
	Lisää tietoa nuorisotoimen työstä maahanmuuttajille	Yhteistyön lisääminen nuorisotoimen ja kotoutumisen palveluiden välille
	Kulttuuria ja rasmin ehkäisyä koskevan koulutuksen järjestäminen työntekijöille	koulutus

Järjestöjen vapaa-aikatoiminta	Koulutusta ja työnohjausta vapaaehtoisille	Yhteistyön lisääminen ja koulutuksen tarjoaminen yhdessä järjestöjen kanssa
	Tiedonkulun parantaminen kunnan, järjestöjen, vapaaehtoisten ja maahanmuuttajien välillä	Tiedottaminen
	Maahanmuuttajien ja viranomaisten välisen luottamuksen lisääminen	Suunnittelu ja yhteistyö kunnan ja järjestöjen välillä
Työ ja yrittäminen		
	työkokeilu- ja harjoittelupaikkojen luominen kuntaan Positiivinen syrjintä maahanmuuttajien työllistämiseksi	
	Kokemusasiantuntijoiden kouluttaminen tukemaan viestintää ja avustamaan maahanmuuttajien parissa työskentelevien kunnan työntekijöiden työtä	Uusi kanava viestintään
	Yhteistyön tehostaminen yrittäjien kanssa työ- ja harjoittelupaikkojen luomiseksi yrityksiin	
	Koulutusta yrittäjille maahanmuuttajan rekrytoinnista ja kulttuurien kohtaamisen haasteista	
	Maahanmuuttajien oman yritystoiminnan tukeminen ja kouluttaminen yrittämiseen ja suomalaiseen työlainsäädäntöön liittyen	
	Ulkomailta rekrytoitujen työntekijöiden ja heidän perheidensä tukeminen ja palveluista tiedottaminen	
Ohjaamo ja Vauhdittamo	Yhteistyön ja tiedonkulun lisääminen kunnan eri toimijoiden välillä, etenkin nivelvaiheessa	Lisäkoulutus kunnan työntekijöille, tiedotus
	Tietoa maahanmuuttajille palveluista ja avusta eri vaiheissa.	Viestinnän kehittäminen

Maahanmuuttajien itsenäistymisen tukeminen
suunnitelmallisesti yhdessä Ohjaamon, järjestöjen ja
kotoutumisen palveluiden kanssa
Ulkomaalaisrekisterin käyttöoikeus jollekin kunnassa

Suunnittelu ja toimintatavoista sopiminen